

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

THE STUDY OF DESIRABLE CHARACTERISTICS OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS
ACCORDING TO THE OPINIONS OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE UBON
RATCHATHANI PROVINCIAL EDUCATION OFFICE

ปิยาพัชญ์ นิธิศอัครานนท์^{1*} อภิญญา สุขช่วย²ชวนคิด มะเสนา³

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี^{1,2,3}

Piyaphat Nithitakharanon¹, Apinya Sookchuay², Chuankid Masena³

Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University^{1,2,3}

Corresponding Author E-mail : Piyaphat.n@ubru.ac.th¹, Apinya.s@ubru.ac.th², Chuankid.m@ubru.ac.th³

(Received : August 2, 2025; Edit : August 12, 2025; accepted : August 16, 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี และ 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 296 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยด้วยค่าที และสถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.86, S.D. = 0.10) 2) ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์; ครูประถมศึกษา; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed 1) to study the desirable characteristics of elementary school teachers according to the opinions of school administrators under the Ubon Ratchathani Provincial Education Office, and 2) to compare the desirable characteristics of elementary school teachers according to the opinions of school administrators under the Ubon Ratchathani Provincial Education Office, classified by gender, educational level, and work experience. The sample group in this research was 296 school administrators under the Ubon Ratchathani Provincial Education Office. The research instrument was a questionnaire with a reliability coefficient of .98. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, t-test and one way analysis of variance (F-test, one way ANOVA).

The research results found that 1) the desirable characteristics of elementary school teachers according to the opinions of school administrators under the Ubon Ratchathani Provincial Education Office were at the highest level overall ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.10), and 2) the comparison of desirable characteristics of elementary school teachers according to the opinions of school administrators under the Ubon Ratchathani Provincial Education Office classified by gender, educational level, and work experience showed no overall difference.

Keywords : desirable characteristics; elementary school teachers; school administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคที่การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเทศที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาย่อมมีความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างยั่งยืน การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และสติปัญญาในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเฉพาะการศึกษาระดับประถมศึกษา เนื่องจากผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ถือว่าเป็นช่วงวัยที่สำคัญของชีวิต เพราะวัยเด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เป็นผลผลิตที่เติบโตจากเมล็ดพันธุ์ชั้นดี (พินสุตา สิริรังศรี, 2562) การศึกษาระดับนี้จึงมีความสำคัญทั้งในแง่ของการพัฒนาบุคคล ให้เติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความสมบูรณ์พร้อมและในแง่ของการพัฒนาสังคมประเทศชาติ เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทุนมนุษย์ (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งถือเป็นรากฐานของระบบการศึกษาทั้งหมด ครูในระดับนี้จึงมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความรู้ ทักษะชีวิต และคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่วัยเยาว์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู เป็นลักษณะหรือคุณสมบัติที่ครูควรมีทั้งด้านจริยธรรม ความรู้ ความสามารถ และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการสอน การจัดการเรียนรู้ และการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ได้กำหนดกรอบมาตรฐานวิชาชีพครูที่เน้นย้ำถึงคุณลักษณะเหล่านี้ เช่น ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความเสียสละ รับผิดชอบ ซื่อสัตย์และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ซึ่งครูในระดับประถมศึกษาจะต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับความต้องการของศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับความรู้ทางวิชาการเท่านั้น แต่รวมถึงทักษะการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้เทคโนโลยี และการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน (อุมมา สุคนธมาน, 2547) โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากมุมมองของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีหน้าที่กำกับ ดูแล และพัฒนาครูให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูจึงต้องมีบทบาทมากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้ คือเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) ที่สามารถส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในทุกมิติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งในด้านวิชาชีพและจิตวิญญาณความเป็นครูให้สอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษาและบริบททางสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาโดยรวม ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ซึ่ง

เป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานชีวิตของเด็ก ซึ่งแม้จะมีการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะครูในภาพรวมอยู่จำนวนมาก แต่ยังขาดการศึกษาที่มุ่งเน้นมุมมองของผู้บริหารในบริบทเฉพาะของพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งอาจมีลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต้องการคุณลักษณะครูที่แตกต่างออกไป โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน มีหน้าที่รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ความรู้ความสามารถของครู ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษา และสร้างความเข้มแข็งภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ซึ่งทุนมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565)

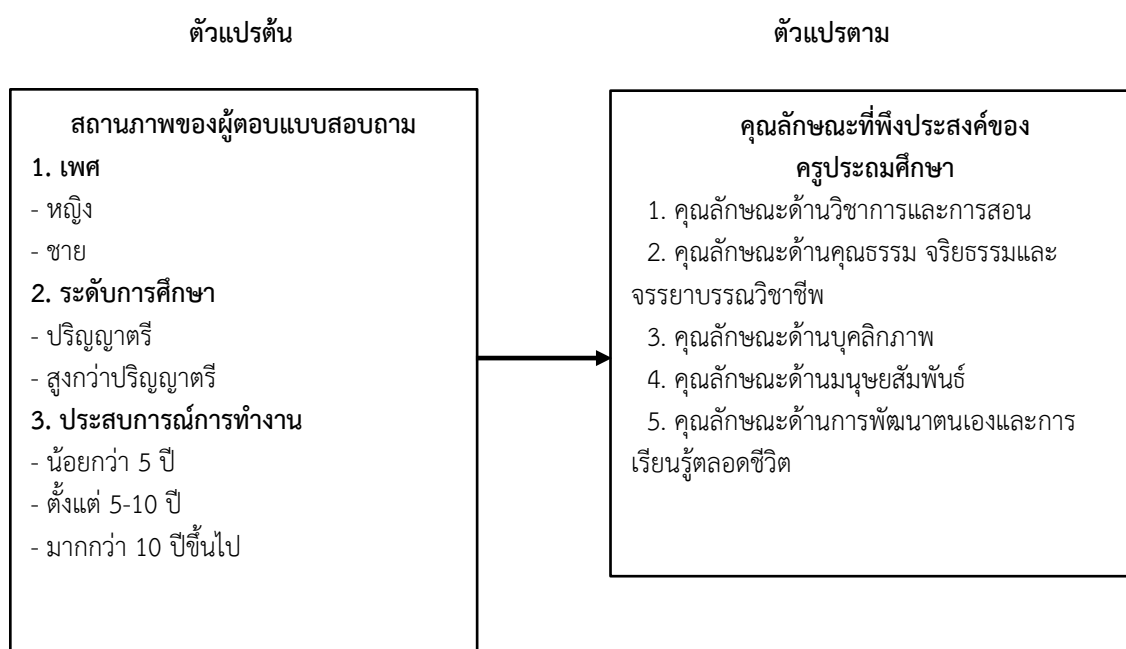
จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและเป็นระบบเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาที่ผู้บริหารคาดหวัง ซึ่งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีคุณภาพสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาในพื้นที่ และสอดคล้องกับภารกิจในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสอนแบบแสดงบทบาทสมมติที่มีต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างมีกลยุทธ์ของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาในระดับที่แตกต่างกันตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1,087 คน
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 296 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie และ Mogan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ตัวแปร

1. ตัวแปรต้น คือ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน
2. ตัวแปรตาม คือ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) คุณลักษณะด้านวิชาการและการสอน
- 2) คุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ
- 3) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ
- 4) คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์
- 5) คุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 48 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและบางส่วนผ่านทางไปรษณีย์ เพื่อความสะดวก ในการส่งแบบสอบถามคืน
3. ผู้วิจัยตรวจสอบจำนวนและความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำนวน 296 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)
4. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA)
5. วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้าน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา	n = 296		อันดับ
	\bar{X}	S.D.	
วิชาการและการสอน	4.90	0.28	มากที่สุด
คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.95	0.22	สูงสุด
บุคลิกภาพ	4.82	0.43	สูงสุด
มนุษยสัมพันธ์	4.87	0.36	สูงสุด
การพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต	4.77	0.44	สูงสุด
รวม	4.86	0.10	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.86, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย ดังนี้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ (\bar{X} = 4.95, S.D. = 0.22) ด้านวิชาการและการสอน (\bar{X} = 4.90, S.D. = 0.28) ด้านมนุษยสัมพันธ์ (\bar{X} = 4.87, S.D. = 0.36) ด้านบุคลิกภาพ (\bar{X} = 4.82, S.D. = 0.43) และด้านการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต (\bar{X} = 4.77, S.D. = 0.44) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามเพศ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของครูประถมศึกษา	เพศ (n = 296)				t	p
	เพศชาย (n=124)		เพศหญิง (n=172)			
	\bar{X}	.D.	\bar{X}	.D.		
1. ด้านวิชาการและการสอน	37	30	42	34	-0.38	.830
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ	53	43	58	45	-1.14	.264
3. ด้านบุคลิกภาพ	30	28	35	37	- 0.72	.464
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์	45	38	48	39	0.53	.910
5. ด้านการพัฒนาตนเองและ การเรียนรู้ตลอดชีวิต	28	22	32	29	0.39	.672
รวม	39	.08	43	.06	0.12	.984

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ครูประถมศึกษา	เพศ (n = 296)				t	p
	ปริญญาตรี (n=258)		กว่าปริญญาตรี (n=38)			
	\bar{X}	.D.	\bar{X}	.D.		
ชากรและการสอน	77	42	33	37	-0.96	0.872
2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ จรรยาบรรณวิชาชีพ	37	34	90	30	0.54	0.975
3. ด้านบุคลิกภาพ	50	67	47	54	0.82	0.891
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์	53	55	67	47	0.43	0.882
5. ด้านการพัฒนาตนเองและ การเรียนรู้ตลอดชีวิต	43	37	21	56	-1.15	0.276
รวม	69	15	72	11	0.43	0.814

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านวิชาการและการสอน	กลุ่ม	2	0.77	0.33	0.38	0.68
	กลุ่ม	293	134.78	0.24		
	กลุ่ม	295	135.55			

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน (ต่อ)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
2. ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ	กลุ่ม	2	0.65	0.42	0.74	0.88
	กลุ่ม	293	122.36	0.52		
	กลุ่ม	295	123.01			
3. ด้านบุคลิกภาพ	กลุ่ม	0.43	170.91	2	0.32	0.45
	กลุ่ม	171.34	293	0.20		
	กลุ่ม	295	154.63	0.53		
4. ด้านมนุษยสัมพันธ์	กลุ่ม	2	0.17	0.12	0.58	0.74
	กลุ่ม	293	154.80	0.25		
	กลุ่ม	295				
5. ด้านการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต	กลุ่ม	2	0.94	0.45	1.20	0.42
	กลุ่ม	293	145.16	0.31		
	กลุ่ม	295	146.10			

รวม	กลุ่ม	2	0.68	0.38	0.32	0.20
	กลุ่ม	293	122.48	0.25		
		295	123.16			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความคาดหวังของผู้บริหารที่มีต่อบทบาทและคุณภาพของครูในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่ระบุว่า ครูควรมีคุณลักษณะที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ ทักษะและคุณธรรม เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) จากผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ ที่พบว่า ผู้บริหารมีความคาดหวังว่าครูประถมศึกษาควรมีคุณลักษณะที่ดีในทุกด้าน ไม่เฉพาะด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังรวมถึงด้านคุณธรรม บุคลิกภาพและความสามารถในการพัฒนาตนเอง (จุฑามาศ เผื่อแผ่, 2565) ซึ่งการที่ผู้บริหารประเมินว่าครูมีคุณลักษณะพึงประสงค์ในระดับมากที่สุด ยังแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มเชิงบวกต่อคุณภาพครูในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา (2561–2580) ที่เน้นให้ครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมให้มีสมรรถนะที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับแนวคิดของ ประสาท เนิ่งเฉลิม ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงไรก็ต้องให้ผู้สอนเป็นสำคัญยิ่งกว่า ผู้สอนคือคนที่ออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับพัฒนาการและธรรมชาติการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (ประสาท เนิ่งเฉลิม, 2559)

ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มากที่สุดลำดับที่ 1 คือด้านคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ทั้งนี้อาจแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารให้ความสำคัญต่อความประพฤติและจรรยาบรรณของครูเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับธราญา จิตรชญาวัฒน์ ที่ชี้ว่าคุณธรรมและจรรยาบรรณเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นครูมืออาชีพ (ธราญา จิตรชญาวัฒน์, 2560) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระ รุญเจริญ ที่ระบุว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความคาดหวังสูงในเรื่องของจริยธรรมของครู เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความไว้วางใจของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษาที่ครูทำหน้าที่ทั้งสอนและอบรมบ่มเพาะนิสัยเด็ก (ชีระ รุญเจริญ, 2550) นอกจากนี้ยังสนับสนุนแนวคิดของ นภาพรณัฏฐญา ที่กำหนดให้จรรยาบรรณวิชาชีพครูเป็นหัวใจสำคัญของการประกอบวิชาชีพ ซึ่งครูจะต้องประพฤติตนอย่างซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตาธรรม ยุติธรรม และไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนจากหน้าที่การงาน (นภาพรณัฏฐญา, 2564) การที่ผู้บริหารประเมินให้ด้านนี้อยู่ในระดับสูงสุด จึงแสดงให้เห็นว่าการเป็นครูที่ดีมิใช่เพียงผู้ถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่ยังคงเป็นผู้มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ลำดับที่ 2 คือ ด้านวิชาการและการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาโนช หัทธยามาตย์ ที่ระบุว่า ครูในระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องมีความสามารถในการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน (มาโนช หัทธยามาตย์, 2564) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Shulman ที่กล่าวถึง Pedagogical Content Knowledge (PCK) หรือความรู้ในการสอนเฉพาะเนื้อหา ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ทำให้ครูสามารถสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่แค่รู้เนื้อหา แต่ต้องรู้ว่าจะสอนอย่างไรให้ผู้เรียนเข้าใจและเกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง (Shulman, 1987) ลำดับที่ 3 คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษามอง

ว่าครูประถมศึกษามีทักษะในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีทั้งกับนักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนร่วมงาน และชุมชน เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นรากฐานสำคัญของบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ ชูชาติ พวงสมจิตร ที่ได้กล่าวถึงด้านมนุษยสัมพันธ์เป็นปัจจัยที่ผู้บริหารให้ความสำคัญอย่างมาก เนื่องจากครูที่มีมนุษยสัมพันธ์ดีสามารถสื่อสารกับนักเรียนได้อย่างเข้าใจ เข้าถึงจิตใจของเด็ก และสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ดีกว่า (ชูชาติ พวงสมจิตร, 2560) และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิทยา ทองดี ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณลักษณะครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่า หนึ่งในสมรรถนะสำคัญของครูในยุคปัจจุบันคือการมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ (วิทยา ทองดี, 2566)

ด้านที่มากที่สุดลำดับที่ 4 คือ ด้านบุคลิกภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลิกภาพเป็นองค์ประกอบที่แสดงออกอย่างชัดเจนภายนอก และแม้จะมีความสำคัญในบทบาทของครู แต่ผู้บริหารอาจมองว่าบุคลิกภาพสามารถพัฒนาและปรับปรุงได้ภายหลังจากการปฏิบัติงานมากกว่าคุณลักษณะบางด้าน เช่น ด้านคุณธรรม จริยธรรมหรือวิชาการ ที่ต้องใช้เวลาในการปลูกฝังหรือมีผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพาพัญ ทองกิ่ง ที่พบว่า บุคลิกภาพของครูอยู่ในระดับสูงแต่ไม่ได้อยู่ในลำดับต้น ๆ ของคุณลักษณะที่ผู้บริหารให้ความสำคัญ เนื่องจากมองว่าเป็นปัจจัยที่สามารถพัฒนาได้จากการฝึกอบรมและประสบการณ์ในระยะยาว (พิมพาพัญ ทองกิ่ง, 2563) และลำดับที่ 5 คือ ด้านการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษายังมองว่าการพัฒนาตนเองเป็นเรื่องส่วนบุคคลที่ขึ้นอยู่กับแรงจูงใจภายในของครูแต่ละคน และอาจไม่สามารถควบคุมหรือประเมินผลได้อย่างชัดเจนเหมือนกับด้านอื่น ๆ เช่น วิชาการหรือจริยธรรมที่เห็นผลในเชิงปฏิบัติได้โดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิพล อาจอินทร์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองแต่ยังขาดโอกาสและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง จึงทำให้การพัฒนาในด้านนี้ยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร (สิทธิพล อาจอินทร์, 2563) สอดคล้องกับแนวคิดของ Tennyson ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องอาศัยแรงขับเคลื่อนภายใน และการสนับสนุนจากระบบการศึกษา (Tennyson, 2005) อย่างไรก็ตามการที่ด้านการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอยู่ในลำดับสุดท้าย อาจไม่ได้หมายความว่าไม่สำคัญ แต่สะท้อนถึงข้อจำกัดทั้งเชิงระบบและเชิงปฏิบัติในบริบทของสถานศึกษาบางแห่ง ซึ่งควรได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง เพื่อให้ครูสามารถยกระดับศักยภาพของตนได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นเพศใด ต่างยึดถือเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูและมีแนวคิดต่อบทบาทหน้าที่ของครูในทิศทางเดียวกัน ส่งผลให้การประเมินหรือให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูไม่มีความแตกต่างกัน อีกปัจจัยหนึ่งอาจเป็นเพราะ กรอบมาตรฐานคุณลักษณะของครู เช่น จรรยาบรรณวิชาชีพ สมรรถนะครู และนโยบายการประเมินครูที่ใช้ในระดับประเทศ มีความชัดเจนและเป็นแนวทางเดียวกัน จึงทำให้ผู้บริหารทั้งเพศชายและเพศหญิงใช้เกณฑ์เดียวกันในการพิจารณา ส่งผลให้ไม่มีความแตกต่างในความคิดเห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ นันทะศรี ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู พบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของผู้บริหารจำแนกตามเพศในด้านคุณลักษณะของครู เนื่องจากการพิจารณาขึ้นอยู่กับความเป็นวิชาชีพมากกว่าทัศนคติส่วนบุคคล (วันเพ็ญ นันทะศรี, 2559) อย่างไรก็ตาม การที่ไม่พบความแตกต่างของความคิดเห็นตามเพศ อาจสะท้อนถึงความเป็นกลางทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา และแสดงให้เห็นว่าการประเมินคุณลักษณะของครูประถมศึกษามีพื้นฐานมาจากมาตรฐานเดียวกันที่ทุกฝ่ายยึดถือร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีต่อความเป็นธรรมในกระบวนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับการศึกษามีพื้น

ฐานความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพครูจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือจากหน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดกรอบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูไว้อย่างชัดเจนเป็นแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ ยังอาจกล่าวได้ว่า ในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินคุณลักษณะของครูที่มีความเป็นระบบ ส่งผลให้ไม่ว่าผู้บริหารจะมีระดับการศึกษาในระดับใดก็มีความเข้าใจที่ตรงกันเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ครูควรมี และส่งผลให้การประเมินหรือแสดงความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณิชานันท์ ประเสริฐสุข ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร พบว่า ผู้บริหารในระดับการศึกษาต่างกัน ไม่ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู (ณิชานันท์ ประเสริฐสุข, 2567) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากใช้เกณฑ์มาตรฐานเดียวกันในการประเมิน และมีเป้าหมายการพัฒนาครูในแนวทางเดียวกัน ซึ่งจากผลการวิจัยอาจกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาของผู้บริหารไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้เกิดความแตกต่างในความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา เนื่องจากระบบการศึกษาในปัจจุบันได้พัฒนาเกณฑ์การประเมินและการพัฒนาครูที่มีความเป็นมาตรฐานกลางทั่วประเทศ

4. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาไม่ว่าจะมีประสบการณ์น้อยหรือมาก ต่างต้องปฏิบัติงานภายใต้กรอบนโยบายเดียวกันของกระทรวงศึกษาธิการ และมาตรฐานวิชาชีพครูจากคุรุสภา ซึ่งระบุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาตนเอง การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา และภาวะผู้นำทางวิชาชีพ ผู้บริหารจึงมีเกณฑ์การพิจารณาที่ใกล้เคียงกันแม้จะมีประสบการณ์ต่างกัน สอดคล้องกับกาญจนาภา กลิ่นล่อ ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านวิชาการ และด้านภาวะผู้นำ (กาญจนาภา กลิ่นล่อ, 2551)

อย่างไรก็ตาม แม้ผลการวิจัยจะชี้ให้เห็นว่า ประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ในทางปฏิบัติ ผู้บริหารแต่ละคนอาจมีแนวทางการบริหารและการพัฒนาครูที่แตกต่างกันตามบริบทของโรงเรียน วัฒนธรรมองค์กร และทรัพยากรที่มีอยู่ ดังนั้น แม้จะมีกรอบแนวทางกลางจากนโยบายระดับชาติ การพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ยังคงต้องอาศัยการปรับใช้ตามสภาพแวดล้อมจริงของแต่ละโรงเรียน ซึ่งเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพครูอย่างยั่งยืน ควรมีการส่งเสริมให้ผู้บริหารทุกระดับประสบการณ์มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในแต่ละพื้นที่อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องกันของความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาที่มีลักษณะพื้นฐานแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเพศ ระดับการศึกษา หรือประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกประเด็นที่ศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงความมั่นคงของมาตรฐานคุณลักษณะครูที่ได้รับการยอมรับในระดับระบบการศึกษา กล่าวคือ ผู้บริหารทุกกลุ่มต่างมีกรอบความคิดที่คล้ายคลึงกันในการพิจารณาคุณลักษณะที่ดีของครู แสดงให้เห็นถึงพลังของระบบนโยบายด้านการพัฒนาครูที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ยังพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีมุมมองเชิงบวกต่อบทบาทของครูในฐานะผู้นำทางวิชาการ และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวทางการศึกษามัยใหม่ที่มุ่งเน้นให้ครูเป็นผู้ส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน ไม่ใช่เพียงผู้ถ่ายทอดความรู้ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ความเข้าใจดังกล่าวถือเป็นพัฒนาการทางแนวคิดที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาครูในมิติที่ลึกซึ้งและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดสำหรับด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูประถมศึกษาพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษา และเท่าทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำไปยกระดับมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อให้ครูประศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

2.2 ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งสภาพที่คาดหวัง และสภาพที่เป็นจริง จากการประเมินโดยครูประถมศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบกัน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาภา กลิ่นละออ. (2551). แนวทางการเสริมสร้างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครปฐม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จุฬามาศ เพื่อแม่. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะภาวะผู้นำระดับซอฟต์แวร์กับประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วารสารมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อุบลปริทรรศน์, 7(2), 513-524.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. วารสารวิชาการบัณฑิต วิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 1342.
- ณชนันท์ ประเสริฐสุข. (2567). การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธราญา จิตรชญาวนิช. (2560). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ธนาเพรส จำกัด
- นภาพรณัฏฐ์ ธัญญา. (2564). การปฏิรูปตนเองเพื่อความเป็นครูมืออาชีพ. วารสารนวัตกรรมสังคมและ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน, 2(2), 1-10.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2559). การปฏิรูปตนเองสู่การเป็นครูมืออาชีพ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 7(1), 66.
- พิณสุตา สิริรังศรี. (2562). ข้อเสนอการยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 1(2), 2014.

- พิมพ์พัญญู ทองกิ่ง. (2563). บทบาทครูกับการจัดบรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวกในศตวรรษที่ 21. **วารสารศึกษาศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**, 4(1), 50-59.
- มลิวัดีย์ สมศักดิ์. (2561). องค์ประกอบและตัวชี้วัดจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ. **วารสารเทคโนโลยีภาคใต้**, 11(1), 51-58.
- มาโนช หัทธยามาศย์. (2564). คุณลักษณะครูของโรงเรียนในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล. **วารสาร บวรสหการศึกษา และมนุษยสังคมศาสตร์**, 2(2), 18-24.
- วันเพ็ญ นันทะศรี (2559). การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นครูวิชาชีพในศตวรรษที่ 21. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**, 6(3), 29-41.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิ สดศรี-สฤชต์วงศ์.
- วิทยา ทองดี. (2566). การพัฒนาครูสู่ความเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**, 8(1), 757-766.
- สำนักงานคุรุสภา. (2563). **แนวทางการพัฒนาวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคุรุสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวาน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). **รายงานการศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของคนไทย 4.0**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- สิทธิพล อาจอินทร์. (2563). **ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อุมา สุคนธมาน. (2547). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูประถมศึกษา: ครูยุคใหม่. **Journal of Education Studies**, 32(3), 29-37.
- Shulman, L.S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. **Harvard Educational Review**, 57(1), 1 - 22.
- Tennyson, R. D. (2005). **The impact of cognitive science movement on instructional design fundamentals**. New Jersey: Educational Technology Publications.